

Handlingsplan för den nationella riskbedömningen av penningtvätt och finansiering av terrorism 2024–2025

Innehåll

1	Nationell strategi för bekämpning av risker för penningtvätt och finansiering av terrorism	4
1.1	Handlingsplanens syfte och innehåll	4
1.2	Strategiska prioriteringar i handlingsplanen	6
1.3	Finlands ramverk och bestämmelser om förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism ska motsvara FATF:s rekommendationer	7
2	Åtgärder för att bekämpa riskerna	8
2.1	Öka den allmänna medvetenheten om penningtvätt och finansiering av terrorism	8
2.1.1	Öka den allmänna medvetenheten och utbildningen om penningtvätt och finansiering av terrorism samt anknutna fenomen.....	8
2.1.2	Identifiera, bedöma, förstå och minska riskerna för finansiering av spridning av massförstörelsevapen	10
2.1.3	NPO-aktörers förmåga att bekämpa och identifiera risker för penningtvätt och finansiering av terrorism förbättras.....	11
2.2	Utveckla informationsutbytet, den nationella lagstiftningen och statistikföringen	12
2.2.1	Förbättra informationsutbytet.....	12
2.2.2	Utreda dataskyddsbestämmelsernas förhållande till lagstiftningen om förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism.....	13
2.2.3	Utreda möjligheterna att utveckla statistiken	14
2.3	Vidta riskreducerande åtgärder mot de största enskilda riskerna enligt riskbedömningen	15
2.3.1	Betaltjänster.....	15
2.3.1.1	Identifiera oregistrerade hawalaväxlare samt utreda och säkerställa straffrättsligt ansvar.....	15
2.3.1.2	Utlämna uppgifter ur anmälningar om kontanta medel till Finansinspektionen och Skatteförvaltningen	16
2.3.2	Virtuella tillgångar	17
2.3.2.1	Utveckla kompetensen inom virtuella tillgångar hos tillsynsmyndigheter, andra myndigheter och aktörer som omfattas av omsorgsplikt	17

2.3.2.2	Säkerställa effektivt genomförande av de nya bestämmelserna om kryptotillgångar	17
2.3.3	Rysslands invasion av Ukraina.....	19
2.3.3.1	Efterleva sanktionsbestämmelserna och effektivisera kampen mot kringgående av sanktioner	19
2.3.4	Korruption.....	20
2.3.4.1	Utarbeta en nationell lägesbild över korruption och klarlägga statistiken.....	20
2.4	Utveckla förhindrandet av penningtvätt och finansiering av terrorism med hjälp av digitaliseringen.....	21
2.4.1	Utveckla digitaliseringen av övervakningen och genomförandet av förhindrandet av penningtvätt och finansiering av terrorism.....	21
2.4.2	Andra utvecklingsprojekt med anknytning till digitaliseringen.....	22
2.4.2.1	Utveckla övervakningssystemet för bank- och betalkonton	22

1 Nationell strategi för bekämpning av risker för penningtvätt och finansiering av terrorism

Den nationella riskbedömningen av penningtvätt och finansiering av terrorism tillsammans med den handlingsplan som utarbetats utifrån den avspeglar Finlands nationella insikter i riskerna med penningtvätt och terrorfinansiering och hur de hanteras.

1.1 Handlingsplanens syfte och innehåll

I samband med den nationella riskbedömningen av penningtvätt och finansiering av terrorism 2021 utarbetades en handlingsplan för 2021–2023¹. Den nationella riskbedömningen från 2021 har delvis uppdaterats under 2023 och följande övergripande uppdatering av riskbedömningen planeras till 2025. I samband med den partiella uppdateringen av riskbedömningen uppdateras undantagsvis även handlingsplanen för riskbedömningen 2024–2025. I fortsättningen är avsikten att uppdatera handlingsplanen i samband med den övergripande uppdateringen av riskbedömningen vart fjärde år, om inte något annat följer av nationella eller internationella förpliktelser.

I denna nationella handlingsplan för riskbedömning av penningtvätt och finansiering av terrorism beskrivs de åtgärder som ska vidtas för att bemöta och reducera de risker som identifierats i den partiella uppdateringen av den nationella riskbedömningen av penningtvätt och finansiering av terrorism 2023. Dessutom har

¹ Nationell riskbedömning av penningtvätt och finansiering av terrorism samt handlingsplan för riskbedömningen 2021–2023. Tillgänglig: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-367-719-7>. Hämtad: 20.11.2023.

vissa åtgärder från handlingsplanen 2021–2023 överförts till denna handlingsplan, så denna handlingsplan ersätter handlingsplanen 2021–2023. I avsnitt 1.2.2.1 i den partiella uppdateringen av den nationella riskbedömningen 2023 redogörs det mer ingående för genomförandet av åtgärderna i handlingsplanen 2021–2023.

Enligt artikel 7.1 i det fjärde penningtvättsdirektivet² ska varje medlemsstat vidta lämpliga åtgärder för att identifiera, bedöma, förstå och minska de risker för penningtvätt och finansiering av terrorism som de påverkas av, liksom eventuella farhågor kopplade till skyddet av personuppgifter i detta sammanhang. Dessutom kräver FATF att handlingsplanen för riskbedömning av penningtvätt och finansiering av terrorism innehåller riktade operativa och legislativa åtgärder för att minska de identifierade riskerna samt ansvariga aktörer för åtgärderna. Bestämmelserna om penningtvätt och finansiering av terrorism på EU-nivå reformeras som bäst. Reformerna påverkar också den nationella riskbedömningen. De bestämmelser på EU-nivå som kommer att reformeras beskrivs mer ingående i avsnitt 1.4.1.3 i den partiella uppdateringen av den nationella riskbedömningen 2023.

Handlingsplanen består av fyra strategiska prioriteringar som definierar målen för de enskilda åtgärderna. Åtgärderna har kartlagts i samarbete med de myndighetsorganisationer, tillsynsmyndigheter³ och aktörer som omfattas av omsorgsplikt⁴ som medverkar i förhindrandet av penningtvätt och terrorfinansiering.

Riskreducerande åtgärder pågår redan på nationell nivå inom flera olika sektorer. I denna handlingsplan presenteras åtgärder som planerats utifrån den partiella uppdateringen av den nationella riskbedömningen av penningtvätt och finansiering av terrorism. En del av dem är kopplade till pågående projekt och åtgärder. I handlingsplanen räknas dock inte upp alla planerade åtgärder eller pågående projekt som direkt eller indirekt bidrar till att minska riskerna.

För varje åtgärd i handlingsplanen har angetts den myndighet som ansvarar för genomförandet samt tidsplanen för åtgärden. Den förstnämnda ansvariga aktören ser till att åtgärden vidtas och samordnar den. Handlingsplanen stöder och förbättrar

² Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2015/849 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för penningtvätt eller finansiering av terrorism, om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 648/2012 och om upphävande av Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/60/EG och kommissionens direktiv 2006/70/EG.

³ Med tillsynsmyndigheter avses aktörer enligt 7 kap. 1 § 1 mom. i lagen om förhindrande av penningtvätt och av finansiering av terrorism (444/2017, nedan *penningtvättslagen*).

⁴ Med aktörer som omfattas av omsorgsplikt avses aktörer enligt 9 kap. 5 § i penningtvättslagen.

förhindrandet av penningtvätt och finansiering av terrorism samt resursfördelningen och prioriteringen av tillsynsmyndigheternas och andra myndigheters åtgärder. Den ansvariga aktören ska fastställa metoderna och genomföra dem för att uppnå de mål som anges för åtgärden.

Den nationella myndighetssamarbetsgruppen för förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism följer upp och rapporterar om genomförandet av handlingsplanen.

1.2 Strategiska prioriteringar i handlingsplanen

STRATEGISKA PRIORITERINGAR

Syftet med de strategiska prioriteringarna i den nationella handlingsplanen för förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism 2024–2025 är att

1. Öka den allmänna medvetenheten om penningtvätt och finansiering av terrorism
2. Utveckla informationsutbytet, den nationella lagstiftningen och statistikföringen
3. Vidta riskreducerande åtgärder mot de största enskilda riskerna enligt riskbedömningen
4. Utveckla digitaliseringen av övervakningen och riskhanteringen inom förhindrandet av penningtvätt och finansiering av terrorism

Det gemensamma syftet med prioriteringarna är att man effektivare ska kunna förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism samt upptäcka och övervaka tvivelaktiga transaktioner.

Genom att öka den allmänna medvetenheten vill man medvetandegöra såväl tillsynsmyndigheterna, andra myndigheter och de aktörer som omfattas av omsorgsplikt som de rapporteringsskyldiga och allmänheten om penningtvätt och finansiering av terrorism. I detta spelar mer utbildning och bättre tillgång till information en viktig roll.

Den andra strategiska prioriteringen för utvecklande av informationsutbytet, den nationella lagstiftningen och statistikföringen innehåller olika slags åtgärder. De syftar framför allt till en effektivare identifiering av tvivelaktiga transaktioner och en bättre

lagstiftning med specifika bestämmelser för de rapporteringsskyldiga och tillsynsmyndigheterna.

Åtgärderna inom de två första prioriteringarna omfattar samtliga rapporteringsskyldiga sektorer, medan den tredje prioriteringen också lyfter fram specifika riskreducerande åtgärder för vissa sektorer eller fenomen.

Den fjärde strategiska prioriteringen syftar till att förbättra övervakningen och genomförandet av åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism genom att ta fram digitaliseringsprojekt som administreras av olika myndigheter.

1.3 Finlands ramverk och bestämmelser om förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism ska motsvara FATF:s rekommendationer

FATF:s följande landsutvärdering som gäller Finland infaller enligt dagens uppgifter 2027–2028. Det är viktigt att Finlands ramverk och bestämmelser om förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism också motsvarar FATF:s nya rekommendationerna. Därför bör organisationerna granska sin verksamhet med avseende på ändringar i rekommendationerna och vidta behövliga åtgärder.

FATF har berett flera ändringar i sina rekommendationer och sin metodologi. Genom ändringarna i rekommendation 8 klarläggs åtgärderna som gäller ideella organisationer (Non-profit Organisations, nedan *NPO*). Ändringarna i rekommendationerna 4 och 38 ger länderna ett starkare metodurval för att återfå vinning av brott. Dessutom har FATF gjort ändringar i rekommendationerna 24 och 25 om verkliga förmånstagare. Vid den tidpunkt då handlingsplanen skrivs bereder FATF också eventuella riktade ändringar i rekommendationerna 1 (riskbedömning och tillämpning av riskbaserad) och 16 (wire transfers).

2 Åtgärder för att bekämpa riskerna

I detta kapitel beskrivs de åtgärder som planerats för åren 2024–2025 för att bekämpa riskerna eller minska effekterna av dem. Dessutom anges de ansvariga aktörerna och tidsplanen för åtgärderna.

2.1 Öka den allmänna medvetenheten om penningtvätt och finansiering av terrorism

Denna allmänna medvetenheten om penningtvätt och finansiering av terrorism kan ökas med hjälp av både information och utbildning. Dessutom förser såväl den överstatliga som den nationella riskbedömningen aktörerna med information om hur åtgärderna borde inriktas. Denna strategiska prioritering innehåller tre åtgärder.

2.1.1 Öka den allmänna medvetenheten och utbildningen om penningtvätt och finansiering av terrorism samt anknutna fenomen

ÅTGÄRDSBESKRIVNING

Syftet är att öka medvetenheten om risker och fenomen i anslutning till penningtvätt och terrorfinansiering hos tillsynsmyndigheter, andra myndigheter, aktörer som omfattas av omsorgsplikt och rapporteringsskyldiga samt att förbättra aktörernas förmåga att identifiera tvivelaktiga transaktioner. De rapporteringsskyldiga ska dessutom bli bättre medvetna om vad förpliktelserna enligt penningtvättslagen innebär och hur de ska fullfölja dem i sin affärsverksamhet.

Åtgärden kan genomföras bland annat genom att ordna informations- och kommunikationskampanjer för medborgare och rapporteringsskyldiga, öka tillgången till informationsmaterial från tillsynsmyndigheterna och andra myndigheter samt ta fram aktuell information om fenomenen och rättsprocessanalyser för tillsynsmyndigheter, andra myndigheter och rapporteringsskyldiga, till exempel för identifiering av förbrott. För tillsynsmyndigheterna del är syftet att säkerställa att de får aktuell information om fenomen med anknytning till penningtvätt och terrorfinansiering. Tillsynsmyndigheterna måste ha tillräcklig kännedom om de sanktions- och frysningsbestämmelser som gäller kundkontroll för att kunna

instruera och utbilda även de rapporteringsskyldiga. Dessutom behöver tillsynsmyndigheterna kunskap om den senaste tekniken för kundkontroll, betaltjänster och virtuella valutor, för att tillsynen ska hänga med i den tekniska utvecklingen. För tillsynsmyndigheternas del kan åtgärden genomföras till exempel genom att delta i FATF:s utbildningar eller genom att öka myndigheternas interaktion så att de utbildar varandra, till exempel för att öka informationsutbytet och insikterna om fenomenen. Strävar bör vara att samordna utbildningsutbudet över förvaltningsgränserna, det vill säga utnyttja den kompetens som finns hos olika myndigheter. Åtgärdens syfte är också att utreda möjligheterna att samordna utbildningen för tillsynsmyndigheter och andra myndigheter.

Även de rapporteringsskyldiga kan ombes dela information om utvecklingen och trender inom sina sektorer. På detta sätt kan man främja och förbättra interaktionen och informationsutbyte mellan rapporteringsskyldiga, tillsynsmyndigheter och andra myndigheter. Centralen för utredning av penningtvätt tillsatte sommaren 2020 samarbetsgruppen mellan myndigheter och rapporteringsskyldiga för förhindrande av penningtvätt (Finnish Anti Money Laundering Intelligence Task Force, FAMLIT) för att intensifiera samarbetet mellan och inom myndigheterna och den privata sektorn. Samarbetsgruppen fokuserar på att effektivt förhindra, avslöja och utreda penningtvättbrott, förbrott till sådana samt terrorfinansiering och föra ärenden till undersökning med hjälp av högklassiga rapporter om penningtvätt.

För att uppnå målet att effektivt förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism måste den allmänna medvetenheten öka inte bara bland de rapporteringsskyldiga utan också bland deras kunder (fysiska och juridiska personer). För att genomföra åtgärden kan man i synnerhet använda webbplatsen penningtvätt.fi, som upprätthålls av kommunikationsnätverket för de nationella behöriga myndigheterna, tillsynsmyndigheterna och aktörer som omfattas omsorgsplikt. Även webbplatsen i sig verkställer åtgärden. Den är avsedd för att tillhandahålla samlad information om penningtvätt och finansiering av terrorism samt om arbetet mot dessa fenomen och att tydligt beskriva aktörernas roller och ansvar. Webbplatsen bidrar också till att öka medvetenheten hos de rapporteringsskyldiga om sina skyldigheter och att tillhandahålla information i hela samhället.

ANSVARIGA

Finansministeriet, inrikesministeriet, justitieministeriet, arbets- och näringsministeriet, utrikesministeriet, centralen för utredning av penningtvätt, Advokatförbundet, Regionförvaltningsverket i Södra Finland, Finansinspektionen, Patent- och registerstyrelsen, Polisstyrelsens lotteriförvaltning, Ålands landskapsregering, konkursombudsmannen, Gränsbevakningsväsendet, Brottsförhållandenmyndigheten, Tullen, Utsökningsverket, Skatteförvaltningen

TIDSPLAN

2024–2025 (fortlöpande)

2.1.2 Identifiera, bedöma, förstå och minska riskerna för finansiering av spridning av massförstörelsevapen

ÅTGÄRDSBESKRIVNING

Efter att den nationella riskbedömningen 2021 utarbetades har FATF rekommenderat att utarbeta en riskbedömning av finansiering av spridning av massförstörelsevapen. Enligt FATF:s rekommendation 1 bör staterna identifiera, bedöma och förstå de risker som hänför sig till finansiering av spridning av massförstörelsevapen. Dessutom bör medlemsstaterna försöka säkerställa att dessa risker minskas effektivt, bland annat genom att utse en myndighet eller mekanism för att samordna riskbedömningsåtgärderna och effektivt allokera resurser till detta ändamål. Om länderna identifierar förhöjd risk för spridning av massförstörelsevapen, bör de se till att de ingriper i identifierade risker. Om länderna identifierar mindre risker, bör de se till att åtgärderna och de tillämpade metoderna står i rätt proportion till risknivån för finansiering av spridning av massförstörelsevapen. Samtidigt bör det ses till att genomförandet av riktade ekonomiska sanktioner enligt FATF:s rekommendation 7 beaktas. Finansiella institut och DNFBP (Designated Non-Financial Business or Profession)-sektorn⁵ bör identifiera, bedöma och genomföra effektiva åtgärder för att identifiera risker för finansiering av spridning av massförstörelsevapen.

I bestämmelserna på EU-nivå om penningtvätt och finansiering av terrorism, som håller på att moderniseras, förutsätts att riskerna för att riktade ekonomiska sanktioner mot finansiering av spridning av massförstörelsevapen ska kringgå och inte tillämpas ska identifieras, bedömas, förstås och minskas. Bakom kommissionens lagstiftningsförslag ligger ändringen av FATF:s rekommendationer i syfte att beakta riskerna för finansiering av spridning av massförstörelsevapen.

Syftet med åtgärden är att en riskbedömning av finansiering av spridning av massförstörelsevapen ska offentliggöras som en del av uppdateringen av den nationella riskbedömningen av penningtvätt och finansiering av terrorism 2025.

⁵ Icke-finansiella sektorer och sammanslutningar som anges i bestämmelserna om förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism.

ANSVARIGA

Utrikesministeriet, försvarsministeriet, inrikesministeriet, skyddspolisen, Finansinspektionen, Gränsbevakningsväsendet, Tullen, social- och hälsovårdsministeriet, finansministeriet

TIDSPLAN

2024–2025

2.1.3 NPO-aktörers förmåga att bekämpa och identifiera risker för penningtvätt och finansiering av terrorism förbättras

ÅTGÄRDSBESKRIVNING

I december 2022 inleddes vid inrikesministeriet projektet Bekämpning av penningtvätt och finansiering av terrorism och oavsiktliga aktörer (nedan *projektet NPO-aktörer*). Projektet NPO-aktörer har godkänts som en del av strategin och åtgärdsprogrammet för bekämpning av grå ekonomi och ekonomisk brottslighet. NPO-projektet främjar genomförandet av de åtgärder i anslutning till NPO-sektorn som nämns i handlingsplanen för 2021–2023.

Syftet med åtgärden är att öka NPO-sektorns medvetenhet om riskerna med terrorfinansiering och därmed minska sårbarheten till följd av bristande kunskap. Dessutom syftar åtgärden till att öka NPO-aktörernas kunskap om de risker för penningtvätt och terrorfinansiering som eventuellt riktar sig mot NPO-sektorn. Projektet har kartlagt NPO-sektorn i Finland och utifrån denna kartläggning har det utarbetats en ny riskprofil för NPO-sektorn och avsikten är att under 2024 ta fram en uppdaterad nationell riskbedömning av penningtvätt och finansiering av terrorism för NPO-sektorn. Den uppdaterade riskprofilen i kombination med den ökade medvetenheten om riskerna för penningtvätt och terrorfinansiering och metoderna att hantera dem minskar risken för att aktörerna ska drabbas av till exempel det för de

rapporteringsskyldiga skadliga de-risking-fenomenet⁶, samt reducerar också väsentligt risken för att en aktör omedvetet ska bli föremål för oegentligheter.

ANSVARIGA

Inrikesministeriet, finansministeriet, justitieministeriet, utrikesministeriet, Patent- och registerstyrelsen, Polisstyrelsens lotteriförvaltning, centralen för utredning av penningtvätt, skyddspolisen, Skatteförvaltningen

TIDSPLAN

2024–2025

2.2 Utveckla informationsutbytet, den nationella lagstiftningen och statistikföringen

I denna strategiska prioritering ingår tre separata åtgärder.

2.2.1 Förbättra informationsutbytet

ÅTGÄRDSBESKRIVNING

Utbyte av aktuell information är avgörande i arbetet mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Genom att förbättra informationsutbytet kan man bidra till effektivt förhindrande av penningtvätt och terrorfinansiering i Finland på det sätt som avses i penningtvättslagen. Ett viktigt element i arbetet mot penningtvätt och finansiering av terrorism är tillsynsmyndigheterna, som övervakar att de rapporteringsskyldiga fullgör sina skyldigheter enligt penningtvättslagen. Eventuella hinder för informationsutbytet mellan myndigheter (inklusive tillsynsmyndigheter och aktörer som omfattas av omsorgsplikt) kan leda till att oegentligheter inte uppdagas eller utreds. Detsamma gäller också eventuella brister i informationsutbytet såväl mellan myndigheterna och de rapporteringsskyldiga som mellan de rapporteringsskyldiga.

⁶ Med termen de-risking avses att en aktör i stället för att hantera riskerna försöker undvika den risk som hänför sig till en kundrelation genom att avsluta eller begränsa affärsförbindelser med kunder eller hela kundgrupper som aktören bedömer utgöra hög risk.

Syftet med åtgärden är att förbättra informationsutbytet mellan tillsynsmyndigheterna, andra myndigheter och de rapporteringsskyldiga. Vid finansministeriet pågår ett projekt⁷ för att främja denna åtgärd, som syftar till att förbättra informationsutbytet inom arbetet mot penningtvätt och terrorfinansiering. Projektarbetsgruppen utarbetar en handlingsplan samt ett utkast till regeringens proposition för att förbättra informationsutbytet. Beredningen av propositionen fortsätter som tjänsteuppdrag vid finansministeriet och avsikten är att överlämna den till riksdagen så att lagändringarna kan träda i kraft våren 2024. Den nationella myndighetssamarbetsgruppen för förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism följer genomförandet av handlingsplanen för bättre informationsutbyte från början av 2024.

Dessutom utreds separat möjligheterna att förbättra informationsutbytet mellan Finansinspektionen och Skatteförvaltningen.

ANSVARIGA

Finansministeriet, inrikesministeriet, justitieministeriet, utrikesministeriet, arbets- och näringsministeriet, centralen för utredning av penningtvätt, skyddspolisen, Advokatförbundet, Regionförvaltningsverket i Södra Finland, Finansinspektionen, Patent- och registerstyrelsen, Polisstyrelsens lotteriförvaltning, Ålands landskapsregering, Skatteförvaltningen, Tullen

TIDSPLAN

2024

2.2.2 Utreda dataskyddsbestämmelsernas förhållande till lagstiftningen om förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism

ÅTGÄRDSBESKRIVNING

I anslutning till dataskyddsbestämmelserna och bestämmelserna om förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism har frågor om förhållandet mellan de krav

⁷ Mer information projektet på finansministeriets projektsidor:
<https://vm.fi/sv/projekt?tunnus=VM063:00/2023>, hämtad: 23.11.2023.

som gäller kundkontrolluppgifter, uppgifter om oegentligheter och dataskyddet aktualiserats.

Genom åtgärden bedömer de behöriga ministerierna frågorna mer ingående för att kartlägga om det är fråga om ett lagstiftningsproblem eller om tolknings- och tillämpningsfrågor.

Lagstiftningsfrågor behandlas också i samband med det nationella genomförandet av bestämmelserna på EU-nivå om penningtvätt och finansiering av terrorism. Målet är att de nationella bestämmelserna om förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism ska uppfylla kraven i EU:s och nationella dataskyddsbestämmelser.

ANSVARIGA

Finansministeriet, inrikesministeriet, justitieministeriet

TIDSPLAN

2024–2025

2.2.3 Utreda möjligheterna att utveckla statistiken

ÅTGÄRDSBESKRIVNING

EU:s bestämmelser och FATF:s rekommendationer förutsätter att medlemsstaterna producerar olika statistik för att utvärdera hur effektivt penningtvätt och finansiering av terrorism bekämpas. Enligt 2 kap. 1 § i penningtvättslagen ska inrikesministeriet, finansministeriet och justitieministeriet säkerställa att ovannämnda statistik sammanställs till stöd för riskbedömningen. Dessutom ska inrikesministeriet och finansministeriet offentliggöra en årlig sammanfattning av statistiken.

I samband med utredningen om digitala verktyg som kan användas i det nationella riskbedömningsarbetet beträffande penningtvätt och terrorfinansiering kartlades möjliga informationskällor som skulle kunna användas till stöd för riskbedömningen. Under arbetet iaktogs fortfarande vissa brister i statistikens tillgänglighet och aktualitet. Statistik är ett viktigt element i riskbedömningsarbetet, där kvantitativa data i kombination med kvalitativa data bildar faktabasen för bedömningen. Med bättre statistik är det möjligt att effektivt uppdatera riskbedömningen. Dessutom borde det granskas hur befintlig statistik skulle kunna utnyttjas effektivare till stöd för riskbedömningen.

De ansvariga aktörerna ska tillsammans säkerställa tillgången till aktuell och harmoniserad statistik som uppfyller lagstiftningens och internationella krav för framtida nationella utvärderingar av risken för penningtvätt och terrorfinansiering och hur effektivt den bekämpas.

ANSVARIGA

Inrikesministeriet, finansministeriet, justitieministeriet, centralen för utredning av penningtvätt, Polisstyrelsen, Tullen, Skatteförvaltningen

TIDSPLAN

2024–2025

2.3 Vidta riskreducerande åtgärder mot de största enskilda riskerna enligt riskbedömningen

Utöver de åtgärder som berör alla sektorer risker för enskilda sektorer och fenomen identifierats i den partiella uppdateringen av riskbedömningen. Nedan uppräknas åtgärderna för att minska effekterna av de viktigaste enskilda riskerna.

2.3.1 Betaltjänster

2.3.1.1 Identifiera oregistrerade hawalaväxlare samt utreda och säkerställa straffrättsligt ansvar

ÅTGÄRDSBESKRIVNING

Centralen för utredning av penningtvätt, tillsynsmyndigheterna, aktörer som omfattas av omsorgsplikt, övriga myndigheter och de rapporteringsskyldiga samarbetar för att identifiera oregistrerade hawalaväxlare samt för att påföra verksamhetsutövarna straffrättsligt ansvar.

Oregistrerade hawalaväxlare utgör en mycket betydelsefull risk för penningtvätt och finansiering av terrorism. Åtgärden syftar till att utreda och säkerställa att det straffrättsliga ansvaret för oregistrerade hawalaväxlare tillräckligt och heltäckande.

ANSVARIGA

Inrikesministeriet och justitieministeriet
Polisstyrelsen, Tullen, Gränbevakningsväsendet, Skatteförvaltningen,
Finansinspektionen

TIDSPLAN

2024–2025

2.3.1.2 Utlämnar uppgifter ur anmälningar om kontanta medel till Finansinspektionen och Skatteförvaltningen

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1672 om kontroller av kontanta medel som förs in i eller ut ur unionen och om upphävande av förordning (EG) nr 1889/2005 kompletterar den nationella lagen om kontroller av kontanta medel som förs in i eller ut ur Europeiska unionen (432/2021). Enligt EU-förordningen ska kontanta medel till ett värde av minst 10 000 euro som förs in i eller ut ur unionen anmälas till den behöriga myndigheten, dvs. Tullen i Finland. Anmälan ska innehålla uppgifter om bland annat de kontanta medlens ursprung och avsedda användning. För närvarande lämnar Tullen ut uppgifter ur anmälningar om kontanta medel endast till centralen för utredning av penningtvätt.

Syftet med åtgärden är att utreda villkoren för att Tullen skulle kunna lämna ut uppgifter ur anmälningar om kontanta medel till Finansinspektionen och Skatteförvaltningen.

ANSVARIGA

Finansministeriet, Tullen, Finansinspektionen, Skatteförvaltningen

TIDSPLAN

2024–2025

2.3.2 Virtuella tillgångar

2.3.2.1 Utveckla kompetensen inom virtuella tillgångar hos tillsynsmyndigheter, andra myndigheter och aktörer som omfattas av omsorgsplikt

ÅTGÄRDSBESKRIVNING

I den partiella uppdateringen av den nationella riskbedömningen av penningtvätt och finansiering av terrorism bedöms vissa myndigheters bristande kunskaper om nya tekniker inom sektorn för virtuella tillgångar utgöra en betydelsefull risk.

Tillsynsmyndigheter, andra myndigheter och aktörer som omfattas av omsorgsplikt måste ha tillräcklig kompetens i fråga om virtuella tillgångar. Spårningsåtgärder borde kunna genomföras av både underrättelse- och undersökningsmyndigheter. Dessutom är det viktigt att åklagare, domare och tillsynsmyndigheter förstår hur virtuella tillgångar rör sig och är på det klara med hur vinning av brott i form av virtuella tillgångar återtass.

Syftet med åtgärden är att utreda vilken kompetens olika tillsynsmyndigheter, andra myndigheter och aktörer som omfattas av omsorgsplikt behöver i fråga om virtuella tillgångar och hur mycket resurser som behövs för olika myndigheters kompetensutveckling. Efter kartläggningen utvärderas utbildnings- och utvecklingsbehoven samt utarbetas en konkret utbildningsplan enligt vilken man agerar.

ANSVARIGA

Finansministeriet, inrikesministeriet, justitieministeriet, centralen för utredning av penningtvätt, Finansinspektionen

TIDSPLAN

2024–2025

2.3.2.2 Säkerställa effektivt genomförande av de nya bestämmelserna om kryptotillgångar

ÅTGÄRDSBESKRIVNING

I juni 2023 trädde Europaparlamentets och rådets förordning om marknader för kryptotillgångar i kraft (eng. *Markets in Crypto-Assets Regulation*, nedan *MiCA*).

förordningen)⁸. Samtidigt trädde också den omarbetade så kallade förordningen om information om betalaren i kraft (eng. *Transfer of Funds Regulation*, nedan *TFR-förordningen*)⁹. MiCA-förordningen ska i huvudsak börja tillämpas i december 2024 och delvis redan i juni 2024. Dessutom kan enskilda EU-stater tillämpa en högst 18 månader lång ytterligare övergångsperiod för leverantörer av kryptotillgångstjänster. Förordningen tillämpas alltså fullt ut i alla EU-länder senast i juni 2026. TFR-förordningen börjar tillämpas i december 2024.

Det centrala målet för reformen av TFR-förordningen är att förutsätta att motsvarande uppgifter ska lämnas om överföring av kryptotillgångar som vid normal överföring av medel. Genom förordningen genomförs alltså FATF:s rekommendation 15 om en så kallad *travel rule*. Tjänsteleverantörerna förutsätts också inhämta, förvara och dela dessa uppgifter med motparten i överföringen och på begäran göra dem tillgängliga för de behöriga myndigheterna. De nya reglerna kan bidra till att tvivelaktiga transaktioner och misstänkt verksamhet upptäcks bättre.

Syftet med MiCA-förordningen är att skapa den första gemensamma lagstiftningsramen på unionsnivå som tillämpas på kryptotillgångar, utgivare av kryptotillgångar och leverantörer av kryptotillgångstjänster. Genom förordningen skärps bestämmelserna om tjänster för virtuella valutor och av aktörerna förutsätts i fortsättningen bland annat bättre investerarinformation och att de organisatoriska reglerna efterlevs. Tjänsteleverantörerna åläggs också kapitaltäckningskrav och av de anställda i ledningen förutsätts personlig och kollektiv kompetens inom uppgifterna. Tjänsteleverantörerna ska bekämpa marknadsmissbruk. Syftet med åtgärden är att säkerställa att de nya bestämmelserna om kryptotillgångar genomförs effektivt, inklusive tillsynen, från första början. MiCA- och TFR-förordningarna ska genomföras enligt den tidtabell som förordningarna förutsätter. Dessutom ska det i god tid fästas uppmärksamhet vid tillsynen och handledningen av aktörerna inom sektorn, så att de kan agera korrekt i överensstämmelse med de nya bestämmelserna.

ANSVARIGA

Finansministeriet (nationellt genomförande av EU-lagstiftningen) och
Finansinspektionen (tillsyn över att lagstiftningen efterlevs och handledning)

⁸ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/1114 om marknader för kryptotillgångar och om ändring av förordningarna (EU) nr 1093/2010 och (EU) nr 1095/2010 samt direktiven 2013/36/EU och (EU) 2019/1937.

⁹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2023/1113 om uppgifter som ska åtfölja överföringar av medel och vissa kryptotillgångar och ändring av direktiv (EU) 2015/849 (omarbetad).

TIDSPLAN

2024–2025

2.3.3 Rysslands invasion av Ukraina

2.3.3.1 Efterleva sanktionsbestämmelserna och effektivisera kampen mot kringgående av sanktioner

ÅTGÄRDSBESKRIVNING

Kringgående av sanktioner är en betydelsefull risk även med avseende på penningtvätt och terrorfinansiering. I samband med delreformen av bestämmelserna om penningtvätt inskrevs i 3 kap. 16 § i penningtvättslagen skyldighet för de rapporteringsskyldiga att som en del av de åtgärder som anknyter till kundkontroll ha effektiva verksamhetsprinciper, förfaranden och intern kontroll för att säkerställa att den rapporteringsskyldiga iakttar de förpliktelser som följer av Europeiska unionen sanktionsförordningar¹⁰. Dessutom ska de rapporteringsskyldiga beakta frysningsbesluten enligt lagen om frysning av tillgångar i syfte att bekämpa terrorism (325/2013).

För att effektivare upptäcka och bekämpa kringgåendet av sanktioner inleddes hösten 2023 vid centralen för utredning av penningtvätt ett projekt vars centrala syfte är att producera en mer högklassig och mångsidig lägesbild av kringgåendet av sanktioner och krigets följdverkningar samt att hitta effektivare metoder att förhindra, avslöja och utreda regleringsbrott samt föra ärenden till undersökning. Dessutom syftar projektet till att fördjupa polisförvaltningens centraliserade kompetens inom sanktionssektorn. Projektet genomförs i samarbete med operativa intressentgrupper.

ANSVARIGA

Centralen för utredning av penningtvätt, Finansinspektionen, Tullen, Utsökningsverket, utrikesministeriet

¹⁰ För mer information se: <https://um.fi/internationella-sanktioner>.

TIDSPLAN

2024–2025

2.3.4 Korruption

2.3.4.1 Utarbeta en nationell lägesbild över korruption och klarlägga statistiken

ÅTGÄRDSBESKRIVNING

Korruption är missbruk av inflytande för att uppnå en fördel. Det kan handla om lagstridig eller annars oetisk verksamhet. Vid penningtvätt kan korruption utgöra ett förbrott eller sån utnyttjas korruption för att tvätta tillgångar som tillskansats genom brottsliga metoder. Enligt undersökningar kan korruption också vara ett tecken på att det förekommer penningtvätt i samhället. Exempelvis mutor inom internationell affärsverksamhet och andra korruptiva åtgärder kan fungera som utgångspunkt för penningtvätt även i Norden. Eftersom förhållandet mellan dessa fenomen kan vara rentav symbiotiskt är det viktigt att till exempel tillsynsmyndigheter, aktörer som omfattas av omsorgsplikt och rapporteringsskyldiga enligt penningtvättslagen samt centralen för utredning av penningtvätt fäster tillräcklig uppmärksamhet vid korruption särskilt inom internationell affärsverksamhet.

Korruption är dold brottslighet, och i Finland skulle det behövas en nationell lägesbild och riskbedömning av korruptionsfenomen och korruptionsbrott. Syftet med åtgärden är att producera en nationell lägesbild av korruption (med hjälp av ISF¹¹-projektfinansiering) och att utreda möjligheten att föra statistik över fall av penningtvätt som har kopplingar till olika former av korruption.

ANSVARIGA

Justitieministeriet, inrikesministeriet, centralkriminalpolisen

TIDSPLAN

2024

¹¹ Fonden för inre säkerhet (eng. *Internal Security Fund*, ISF).

2.4 Utveckla förhindrandet av penningtvätt och finansiering av terrorism med hjälp av digitaliseringen

2.4.1 Utveckla digitaliseringen av övervakningen och genomförandet av förhindrandet av penningtvätt och finansiering av terrorism

ÅTGÄRDSBESKRIVNING

Syftet med att utveckla digitaliseringen av övervakningen och genomförandet av förhindrandet av penningtvätt och finansiering av terrorism är att effektivisera övervakningen och genomförandet genom att utveckla digitaliseringsprojekt som administreras av olika behöriga myndigheter. Resultaten av projekten kommer att användas för att förbättra tillgången till, behandlingen av, analyserna av och utnyttjandet av information som används vid övervakningen och genomförandet inom de myndigheter som ansvarar för förhindrandet av penningtvätt och terrorfinansiering. Syftet är också att förbättra informationsutbytet och samarbetet mellan olika myndigheter, effektivisera den riskbaserade övervakningen av förhindrande av penningtvätt och terrorfinansiering samt förbättra förutsättningarna för användningen av avskräckande påföljder och andra tillsynsåtgärder.

För att nå målen åtgärden pågår ett nationellt projekt¹² vid finansministeriet, vars mål är att på nationell nivå samordna olika myndigheters projekt för digitalisering vid förhindrandet av penningtvätt och finansiering av terrorism, stärka myndigheternas gemensamma ambition att förhindra penningtvätt och finansiering av terrorism samt säkerställa att digitaliseringsprojekten inte obefogat överlappar eller strider mot varandra. Finansiering för detta paraplyprojekt och för de olika myndighetsprojekt som ingår i det har sökts från Europeiska kommissionen.

I projektet ingår följande myndighetsprojekt: Utveckling av övervakningssystemet för bank- och betalkonton med hjälp av ett sammanställningsprogram och introduktion av transaktionsdata (inrikesministeriet/Tullen); Tillsynsmyndighetens skrivbord (Finansinspektionen); Förbättra aktualiteten, täckningen och riktigheten hos registret

¹² Mer information om projektet Säkerställande av övervakningen och verkställigheten av effektiv bekämpning av penningtvätt på finansministeriets projektsida. Tillgänglig: <https://vm.fi/sv/projekt?tunnus=VM111:00/2021>, hämtad: 25.10.2023.

över verkliga förmånstagare (Patent- och registerstyrelsen); Digitalisering av utredningen av penningtvätt (centralen för utredning av penningtvätt) och Utveckling av digitala verktyg för den nationella riskbedömningen av penningtvätt och finansiering av terrorism (finansministeriet/inrikesministeriet).

ANSVARIGA

Finansministeriet, inrikesministeriet, Tullen, Finansinspektionen, centralen för utredning av penningtvätt, Patent- och registerstyrelsen

TIDSPLAN

2024–2025 (fortsätter till 2026)

2.4.2 Andra utvecklingsprojekt med anknytning till digitaliseringen

Andra åtgärder med anknytning till digitaliseringen gäller utveckling av övervakningssystemet för bank- och betalkonton.

2.4.2.1 Utveckla övervakningssystemet för bank- och betalkonton

Jämföra uppgifter som rapporterats till registret över förmånstagare med informationsinnehåll som fås via övervakningssystemet för bank- och betalkonton

ÅTGÄRDSBESKRIVNING

Syftet med åtgärden är att utreda om informationsinnehållet i registret över verkliga förmånstagaren kan jämföras med de uppgifter om förmånstagare som innehas av aktörer som är rapporteringsskyldiga till övervakningssystemet för bank- och betalkonton och som kan avvika från till exempel handlingar i dokumentförvar. I fråga om avvikelser ska Patent- och registerstyrelsen genomföra nödvändiga tillsynsåtgärder. I sina landsutvärderingar (bl.a. Tyskland och Malta) har FATF påpekat att det vore bra om medlemsländerna effektivare skulle kunna utnyttja dylik jämförelse av uppgifter i förmånstagarregister.

ANSVARIGA

Patent- och registerstyrelsen, Tullen, finansministeriet

TIDSPLAN

2024–2025

Utveckla informationsinnehållet i övervakningssystemet för bank- och betalkonton till att omfatta virtuella IBAN-konton

ÅTGÄRDSBESKRIVNING

På kommissionens möten 2022 och 2023 har det framkommit behov att inkludera virtuella IBAN-konton (nedan *vIBAN*) som tillhandahålls av rapporteringsskyldiga i rapporteringsskyldigheten enligt övervakningssystemet för bank- och betalkonton. Detta stöder också det nationella genomförandet av FATF:s rekommendationer.

Syftet med åtgärden är att definiera *vIBAN* och att myndigheterna vid behov informerar de rapporteringsskyldiga om fenomenet.

ANSVARIGA

Finansinspektionen, Tullen

TIDSPLAN

2024–2025

Utnyttja informationsinnehållet i övervakningssystemet för bank- och betalkonton i den nationella riskbedömningen av penningtvätt och finansiering av terrorism

ÅTGÄRDSBESKRIVNING

Syftet med åtgärden är att utreda om information som fås via övervakningssystemet för bank- och betalkonton kan utnyttjas vid utarbetandet av den nationella riskbedömningen av penningtvätt och finansiering av terrorism. Integrering av de digitala verktyg som används i riskbedömningsarbetet i övervakningssystemet för bank- och betalkonton kommer att kräva definition samt tekniskt genomförande.

ANSVARIGA

Finansministeriet, inrikesministeriet, Tullen

TIDSPLAN

2024–2025